

Blendow Lexnova Expertkommentar - Affärsjuridik, maj 2008

I maj månads Expertkommentar i affärsjuridik behandlar Robert Sevenius, specialist på företagsförvärv och bolagsstyrning, den nya utredningen om revisionsplikt. Utredningen innehåller sprängstoff som kommer att omvandla en hel bransch. - Den stora utmaningen står revisionsbranschen inför. Revisionsbyråerna kommer att åter behöva legitimera sin existens, skriver Sevenius.

Jag önskar dig intressant läsning!

Nina Radojkovic
Nyhetschef Blendow Lexnova

Kontakta mig gärna med synpunkter och förslag.
nina.radojkovic@blendow.se

P.S Du kan alltid logga in i tjänsten för att läsa de senaste Expertkommentarerna du har tillgång till (och även söka fram äldre) via www.lexnova.se. Du hittar dem under Mina sidor.

Att revidera eller att inte revidera?

Utredningen om revisorer och revision lämnade sitt andra betänkande i början av april. Betänkandet innehåller sprängstoff som kommer att omvandla en hel bransch och innebära en utmaning för svenska företagare. Utredaren f.d. justitierådet Bo Svensson föreslår i betänkandet att i ett slag befria ca 96 procent av Sveriges företag från revision. En förändring som gör många, inte bara revisorer, tveågsna. Men betänkandet innehåller också andra radikala aktiebolagsrättsliga förslag.

Är svenskt näringsliv redo för reviderade regler om revision?

Betänkandet SOU 2008:32 Avskaffandet av revisionsplikt i små företag bygger ursprungligen på en reglering i det fjärde EG-rättsliga bolagsdirektivet (78/660/EG). Enligt artikel 51 är huvudregeln att företag ska granskas av revisorer men artikeln tillåter att medlemsstaterna befriar mindre företag från revisionsplikten. Genom ändringsdirektivet 2006/46/EG kommer kriterierna för revisionsplikt per den 5 september 2008 att vara att företagen överskrider två av följande tre värden:

- Balansomslutning 4,4 miljoner euro
- Omsättning 8,8 miljoner euro
- Antal anställda 50 personer

Företag som vars aktier noterade på en reglerad marknad enligt MiFID-direktivet (2004/39/EG) kan inte undantas från revisionsplikt. Även aktiebolagsrättsligt publika aktiebolag ska dock kunna undantas från revisionsplikt (SOU 2008:32 s 190). Förslaget medför dessutom att särskilda regler om revisionsplikt måste införas för vissa typer av finansiella företag.

Formerna för efterfrågestyrd revision

En av kontroverserna kring förslaget är hur många bolag som ska befrias från revision. Svensson föreslår slutligen att gränsen ska gå vid direktivets maxgräns - i svenska kronor räknat innebär detta att endast företag med antingen balansomslutning överstigande 41,5 miljoner kronor, omsättning överstigande 83 miljoner kronor eller har fler än 50 anställda omfattas av revisionsplikt. I förslaget är det bara ett av villkoren som behöver vara uppfyllt. Endast ca 4 procent av svenska aktiebolag överskrider dessa gränser, vilket innebär att nästan alla bolag är undantagna - en minst sagt omvälvande förändring.

Revisionsbranschen får naturligtvis bekymmer med att tackla denna förändring av redovisnings- och revisionsmarknaden. Hotet om avskaffandet har förvisso funnits länge och revisionsbyråerna har accepterat att revisionen blir efterfrågestyrd.

Vad branschorganet FAR SRS vänder sig mot är snarare formerna för införandet - dels "big bang", dels "opt-in" - av efterfrågestyrd revision. Med den dramatiska termen "big bang" målar FAR SRS:s generalsekreterare Dan Brännström, i organtidskriften Balans nr 4 2008, upp det kaos som kommer inträda om revisionsbefrielsen införs i ett slag istället för ett successivt genomförande. Förslaget innebär att maxgränserna för revisionsplikt införs med räkenskapsår som inleds efter den 1 juli 2010. Branschen anser sig dock behöva mer tid att ställa om och att utveckla nya tjänster. Mot detta står regeringens ambition att minska regelbördan för företagare med 25 procent till nämnda år. Med "opt-in" menas att företagen inte behöver göra någonting speciellt för att befrias från revision, tvärtom behöver de aktivt välja revision om de vill ha granskning utan att de faller in under kriterierna ovan. Det är den lösning som tidigare använt i Sverige av vid större förändringar av aktiebolagsrätten så de enkelt kan genomföras utan stämmobeslut och bolagsordningsändringar, jämför t.ex. med införandet av kvotaktier 2006. Branschen hade hellre sett "opt-out", dvs. att företagen uttryckligen beslutar att inte ha revision. Enligt förslaget ska bolagsstämman även kunna välja att granska bolaget med hjälp av en revisor utan stöd i - eller ändring av - bolagsordningen. FAR SRS vänder sig mot att Sverige väljer en betydligt radikalare väg att implementera direktivet än exempelvis Finland (2007) och Danmark (2006) som valt lägre gränser som ger befrielse för ca 40 % av bolagen. Då har förvisso Storbritannien, Nederländerna, Tyskland och Österrike valt att gå på de högsta gränsvärdena i direktivet.

Förvaltningsrevision och ansvarsfrihet

Sverige och Finland har i sina aktiebolagslagar en egenhet som inte finns någon annanstans inom EU. Revisorn är skyldig att inte bara granska bolagets räkenskaper utan också styrelsens och företagsledningens förvaltning av bolaget (ABL 9:3). Utredaren föreslår att systemet med förvaltningsrevision slopas. Förvaltningsrevision är kostsam och kan enligt betänkandet utgöra ett handelshinder, men den kan ändå få vara kvar som praxis eller självreglering.

I samband med att förvaltningsrevisionen rensas ut så försvinner även underlaget för revisorerna att uttala sig om styrelsens och verkställande direktörens ansvarsfrihet i förhållande till bolaget. Det ingår dock inte i utredningens uppdrag att föreslå ändringar av detta s.k. decharge-institut.

Fungerar ansvarstagandet i svenska aktiebolag överhuvudtaget idag? Vi har mycket få fall där aktieägarna eller bolaget verkligen utkrävt ansvar av företagets funktionärer. Detta trots mycket flagranta fall av missbruk av aktiebolagsformen och äventyrlig hantering av företagets medel i exempelvis Trustor, Prosolvias, Skandia och Carnegie. Detta problem är nu inte en brist hos aktiebolagslagen eftersom skadeståndsmöjligheterna uttryckligen finns i 29 kapitlet. Det är snarare en olycklig effekt av den svenska konsensuskulturen i kombination med styrelsens sammansättning som ett kollektivt organ. Om de visa ledamöterna inte ser något ont, hör något ont eller säger något ont kan kontrollägare och företagsledning bestämma över affärsverksamheten och ledamöterna lyfta sitt arvode i godan ro. Sett ur detta perspektiv spelar troligen inte avskaffandet av revisorns tillstyrkande eller avstyrkande någon som helst roll.

Förväntningsgapet minskar

En relativt ny uppgift för revisorer är att de är skyldiga att *anmäla* brott eller överträdelse av skattelagstiftningen. Den breda allmänheten tror dock att det är revisorernas skyldighet att *undersöka* om brott begåtts i affärsverksamheten men detta är en missuppfattning som revisorsbranschen inte förmått vederlägga vilket har lett till ett gap mellan aktieägarnas förväntningar och revisorns arbete. Det är styrelsen och företagsledningen som ska uppdaga brott. En effektiv revision bygger på att företagsledningen och revisorn kan ha förtroende för varandra varför revisorerna inte uppskattat denna anmälningsplikt. I betänkandet föreslås att regeln upphävs vilket innebär att revisorerna slipper en besvärlig uppgift i sitt uppdrag. Ett av argumenten är just att en förtroendefull relation mellan revisor och företag är den mest effektiva metoden för att motverka brott (s 206).

Sammanfattningsvis kan sägas att slopandet av revisionsplikten - var än gränserna till slut hamnar - innebär ett stort förändringstryck för både revisionsbranschen och svenska företag. Helt säkert kommer olika ljusskygga individer vädra morgonluft och oegentligheter kommer följa. Skatteverket och andra rättsvårdande instanser får en än viktigare uppgift. Men de flesta företagare försöker faktiskt göra rätt för sig och är betjänta av att få driva affärsverksamhet istället för att försmäktas under regler och granskning. Enligt betänkandet besparar förslagen kostnader för företagen uppgående till 5,8 miljarder kronor. Samtidigt blir det svårare för företagen att kommunicera att förvaltningen av bolaget är lagenlig och ordningsam.

Men den stora utmaningen står revisionsbranschen inför. De har levt i en relativt skyddad verkstad där de kunnat växa sig stora. Nu måste de åter legitimera sin existens, en smal sak för en högt kompetent och professionell bransch med tusentals duktiga och drivna medarbetare. Men det kan inte bara ske genom att köpa upp redovisningskonsulter en masse som verkar vara byråernas första reaktion, utan också att i

grunden se över sina tjänster och sitt bidrag till företagen och samhällsekonomin.

Robert Sevenius

Ekon. lic., jur.kand., lärare vid Stockholms universitet och Företagsekonomiska Institutet m fl, samt egen verksamhet som konsult inom företagsförvärv.

Denna artikel ingår i e-publikationen Blendow Lexnova Expertkommentarer. För mer information se www.lexnova.se eller ring Blendow Lexnovas kundtjänst 08-579 366 00.